

UWAGI ANALITYCZNE

ZMIANY AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI W LATACH 1988–2002

Badaniem aktywności ekonomicznej objęto osoby w wieku 15 lat i więcej, tj. 80,7% ludności województwa małopolskiego. Z punktu widzenia statusu na rynku pracy osoby te można podzielić na aktywne oraz bierne zawodowo, przy czym zbiorowość aktywnych zawodowo składa się z osób pracujących oraz bezrobotnych. Przed 1989 rokiem nie występowało zjawisko bezrobocia, zatem w spisie 1988 występowały dwie grupy osób: czynni oraz bierni zawodowo. Do porównań przyjęto, pomijając pewne różnice w metodologii, że w obu spisach pojęcia biernych zawodowo są tożsame, natomiast definicja aktywnych zawodowo jest równoważna z pojęciem czynni zawodowo w 1988 r.

W województwie małopolskim spisano 2607,5 tys. osób w wieku 15 lat i więcej, z tego 1249,5 tys. mężczyzn i 1358,0 tys. kobiet. W porównaniu ze spisem przeprowadzonym przed 14 laty zwiększyła się ogólna liczba osób w wieku 15 lat i więcej o 13,8% (o 14,2% mężczyzn i o 13,5% kobiet), z czego o 13,5% w miastach i o 14,1% na wsi.

Zmiany społeczno–ustrojowe spowodowały zmniejszenie, w porównaniu z rokiem 1988, współczynnika aktywności zawodowej ludności o 14,3 punktu procentowego do 54,1%. Spadek ten wynika ze zmniejszenia liczby aktywnych zawodowo (czynnych zawodowo) z 1566,2 tys. osób w 1988 r. do 1357,2 tys. w roku 2002, tj. o 13,3%. Na obniżenie udziału osób aktywnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej miała wpływ również grupa 98,3 tys. osób (3,8% omawianej populacji), dla których nie ustalono statusu na rynku pracy. Były to często osoby, z którymi nie było kontaktu z powodu przebywania za granicą, spisywane z ewidencji, wśród których zapewne były osoby aktywne zawodowo. Na poziom wskaźnika aktywności miała wpływ również zmiana struktury wiekowej ludności; odsetek ludności w wieku powyżej 15 i więcej lat w 1988 r. wynosił 74,3%, a w roku 2002 — 80,7%, udział osób w wieku produkcyjnym odpowiednio 57,0% i 60,7%, zaś poprodukcyjnym — 12,7% i 15,0%.

Liczba osób aktywnych zawodowo zmniejszyła się na wsi o 20,9%, z 839,7 tys. do 663,8 tys., a współczynnik aktywności zawodowej był niższy o 22,1 punktu procentowego i wynosił 55,0%, podczas gdy w miastach spadek był bardziej łagodny i wyniósł 7,3 punktu. Liczba aktywnych zawodowo mężczyzn wyniosła 727,0 tys. i była niższa niż przed 14 laty o 102,0 tys. (o 12,3%); współczynnik aktywności zawodowej zmniejszył się o 15,4 punktu do poziomu 60,4%. Spadek liczby aktywnych zawodowo kobiet był bardziej znaczący niż mężczyzn; kobiety aktywne zawodowo stanowiły grupę 630,3 tys. osób, tj. mniej o 107,0 tys. (o 14,5%). Współczynnik aktywności kobiet wyniósł 48,2%, tj. o 13,4 punktu procentowego mniej.

Zmniejszeniu liczby aktywnych zawodowo towarzyszył wzrost liczby osób zawodowo biernych. Liczebność tej grupy zwiększyła się w porównaniu do 1988 r. aż o 59,0% i wyniosła 1152,1 tys., a udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie osób w wieku 15 i więcej lat stanowił 45,9%. Zwiększyła się liczba biernych zawodowo zarówno mężczyzn (o 79,3%) jak i kobiet (o 47,3%). Udział biernych zawodowo mężczyzn do ogólnej liczby mężczyzn powyżej 14 lat wynosił 39,6%; analogiczny wskaźnik wyliczony dla kobiet był wyższy i wynosił 51,8%. Duża dysproporcja odnośnie zmian w liczbie biernych zawodowo występowała w podziale na miasto i wieś. W miastach liczba osób biernych zawodowo, wynosząca 609,8 tys., zwiększyła się w porównaniu do stanu sprzed 14 lat o 28,3% a ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców miast w wieku 15 lat i więcej stanowił 46,8% (39,5% w 1988 r.). Potencjał siły roboczej na wsi bardzo zmaleł na rzecz osób biernych zawodowo, których to grupa zwiększyła się aż o 117,4% do poziomu 542,3 tys. Zwiększył się ich udział w liczbie mieszkańców wsi w wieku 15 i więcej lat z 22,9% do 45,0% i zbliżył się do notowanego w miastach (różnica 1,8 punktu procentowego). Przed 14 laty w miastach udział biernych zawodowo był o 16,6 punktu wyższy niż na wsi.

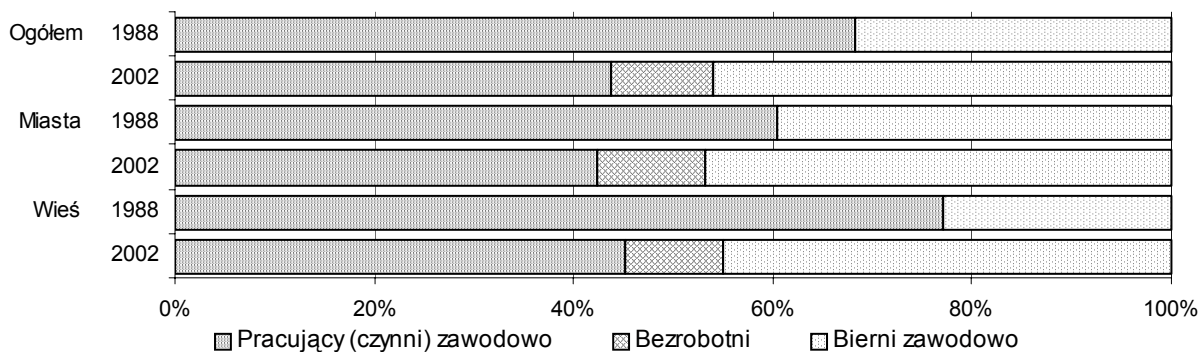
Na 100 osób biernych zawodowo przypadało jedynie 118 osób zawodowo aktywnych, podczas gdy w 1988 r. relacja ta wynosiła 216 osób. Wśród mężczyzn wskaźnik ten wynosił 153 (312 w 1988 r.), a wśród kobiet — 93 (160 w 1988 r.). Liczba aktywnych zawodowo mieszkańców miast w przeliczeniu na 100 osób zawodowo biernych zmniejszyła się ze 153 do 114 osób, natomiast dla wsi wskaźnik obniżył się o blisko 2/3 z 337 do 122 osób.

Tabl. I. Podstawowe dane charakteryzujące zmiany na rynku pracy

Wyszczególnienie		Ogółem	Męż- czyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Wzrost /spadek (-) w 2002 r. w porównaniu do 1988 r.:						
ludność w wieku 15 lat i więcej:						
w tys.		316,7	155,2	161,4	162,7	154,0
w %		13,8	14,2	13,5	13,5	14,1
aktywni (czynni) zawodowo:						
w tys.		-209,0	-102,0	-107,0	-33,1	-175,9
w %		-13,3	-12,3	-14,5	-4,6	-20,9
bierni zawodowo:						
w tys.		427,4	210,4	217,0	134,6	292,8
w %		59,0	79,3	47,3	28,3	117,4
Współczynnik aktywności w %	1988	68,4	75,8	61,6	60,5	77,1
	2002	54,1	60,4	48,2	53,2	55,0
Udział biernych zawodowo w liczbie	1988	31,6	24,2	38,4	39,5	22,9
ludności w wieku 15 lat i więcej w %	2002	45,9	39,6	51,8	46,8	45,0
Liczba aktywnych zawodowo	1988	216	312	160	153	337
na 100 osób zawodowo biernych	2002	118	153	93	114	122

Zmiany i tendencje, które nastąpiły na rynku pracy w ciągu 14 lat w województwie małopolskim były zbliżone do obserwowanych w kraju; pomimo wzrostu liczby osób w wieku powyżej 14 lat zmniejszyły się zasoby siły roboczej, bardziej w przypadku mężczyzn niż kobiet. Pod względem miejsca zamieszkania, podobnie jak w kraju, większe zmiany wystąpiły na wsi niż w miastach i chociaż współczynnik aktywności zawodowej liczony dla mieszkańców wsi jest nadal wyższy niż w miastach, jednak różnica ta jest już jednak niewielka. Spadkowi liczby osób aktywnych zawodowo towarzyszył wzrost populacji osób zawodowo biernych. Taka tendencja miała miejsce w całym kraju i wszystkich województwach, jednak w małopolskim przyrost ten był jednym z najwyższych (po woj. podkarpackim i świętokrzyskim). Współczynnik aktywności zawodowej ludności na obszarze województwa małopolskiego w 1988 r. (68,3%) był czwartym w kraju. Po czternastu latach, ze wskaźnikiem 54,1%, małopolskie znalazło się na przedostatnim miejscu wśród 16 województw.

STRUKTURA AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI W LATACH 1988 I 2002

AKTYWNI ZAWODOWO

Na populację aktywnych zawodowo składają się dwie grupy ludności: pracujący i osoby pozostające bez pracy, ale pracy poszukujące i gotowe ją podjąć, czyli bezrobotni.

W maju 2002 r. w województwie małopolskim liczba osób aktywnych zawodowo wynosiła 1357,2 tys., czyli 54,1% ludności w wieku 15 lat i więcej, z czego ponad połowę stanowili mężczyźni (727,0 tys., tj. 53,6%), a 630,3 tys. (46,4%) kobiety. Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był wyższy niż kobiet o 12,2 punktu procentowego. W miastach zamieszkiwało nieco więcej, bo 693,4 tys. (51,1%), aktywnych zawodowo niż na terenach wiejskich (663,8 tys., tj. 48,9%), jednak ich odsetek w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej był niższy o 1,8 punktu procentowego.

Aktywni zawodowo mieszkańcy województwa małopolskiego stanowili 8,1% zasobów siły roboczej w kraju, przy czym udział ten dla miast wynosił 6,6%, a dla ludności wiejskiej — 10,5%.

Potencjał aktywnych zawodowo stanowiły osoby pracujące oraz bezrobotni. Udział pracujących w liczbie ludności aktywnej zawodowo wynosił 80,9% (1097,7 tys.), a udział osób pozostających bez pracy (stopa bezrobocia) — 19,1% (259,5 tys.). Odsetek pracujących mężczyzn wyniósł 81,5%, zaś wśród kobiet wskaźnik ten był niższy o 1,4 punktu procentowego, a w konsekwencji stopa bezrobocia kobiet (19,9%) była wyższa niż mężczyzn (18,5%). Wśród aktywnych zawodowo w miastach udział osób pracujących stanowił 79,7% a bezrobotnych — 20,3%, podczas gdy na wsi analogiczne wskaźniki wyniosły 82,1% i 17,9%.

Aktywni zawodowo to w znakomitej większości osoby w wieku produkcyjnym (1305,3 tys., czyli 96,2%). Współczynnik aktywności dla tej grupy społecznej był wyższy niż w całej badanej populacji i wyniósł 69,7%. Udział osób aktywnych w wieku przedprodukcyjnym był marginalny i stanowił 0,5%, a w wieku poprodukcyjnym — 3,3%. W dziesięcioletniej strukturze wieku aktywnych zawodowo 27,4% stanowiły osoby w wieku 20–29 lat, 26,0% — w wieku 30–39 lat, a 25,6% — w grupie wieku 40–49 lat. Udział osób w wieku 50 i więcej lat stanowił 17,5%, a młodzieży do lat 19 — 2,7%. Wcześniej w okres aktywności zawodowej wchodzi mężczyźni; w przedziale wieku 15–19 lat było 2,9% aktywnych zawodowo mężczyzn, a wśród kobiet — 2,4%. Natomiast w wieku 20–29 lat odpowiednio 27,8% i 27,0%. Wystąpiła istotna różnica w strukturze wiekowej aktywnych zawodowo pomiędzy miastem a wsią; w młodszych grupach wieku, szczególnie do 25 roku życia, na terenach wiejskich odsetek osób aktywnych był każdorazowo wyższy niż w miastach, natomiast wśród osób powyżej 40 lat relacja ta była odwrotna. Oznacza to, że młodzież wiejska wcześniej rozpoczyna aktywność zawodową.

Tabl. II. Struktura osób aktywnych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Ludność w wieku						Wiek produkcyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej	
		w %						
Ogółem	1357,2	15,4	27,8	26,6	21,6	6,1	2,5	96,2
mężczyźni ..	727,0	15,8	28,2	26,0	20,9	6,6	2,5	97,0
kobiety	630,3	14,9	27,3	27,3	22,4	5,6	2,4	95,3
Miasta	693,4	13,3	27,9	26,2	24,8	6,5	1,3	97,8
Wieś	663,8	17,6	27,7	27,0	18,3	5,8	3,7	94,5

Odsetek osób aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, rozpatrywany ze względu na grupy wiekowe ludności, świadczy o najsilniejszej aktywności zawodowej, na poziomie 85% (w przypadku mężczyzn — 90%) osób w wieku od 25 do 44 lat. Współczynnik aktywności zawodowej liczony dla osób po 45 roku życia stopniowo malał, przy czym gwałtownie wśród kobiet

w wieku powyżej 55 lat i mężczyzn powyżej lat 60, co wiąże się z wchodzeniem w wiek emerytalny. Charakterystyczną cechą był wysoki wskaźnik aktywności ekonomicznej mieszkańców wsi w wieku 65 lat i więcej.

Tabl. III. Współczynnik aktywności zawodowej ludności według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku						Wiek produkcyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej	
	w %							
Ogółem	54,1	38,9	85,9	85,0	68,6	30,3	8,2	69,7
mężczyźni ..	60,4	41,9	91,7	88,1	72,9	37,9	11,7	73,0
kobiety	48,2	35,7	79,8	81,7	64,6	23,9	6,1	66,3
Miasta	53,2	33,3	87,7	87,4	71,4	29,6	4,5	68,9
Wieś	55,0	44,9	84,1	82,6	65,1	31,3	12,0	70,7

Aktywność na rynku pracy w znacznej mierze uzależniona była od poziomu wykształcenia. Udział absolwentów wyższych uczelni w strukturze aktywnych zawodowo wynosił 15,7%, średnich szkół zawodowych 25,9% i w obu przypadkach był to wskaźnik wyższy (rzędu 5 punktów procentowych) niż ich odsetek liczony w zbiorowości wszystkich osób w wieku 15 lat i więcej. Podobna relacja wystąpiła u osób z wykształceniem policealnym (różnica 1,2 punktu). Najlicniejszą grupę aktywnych zawodowo stanowiła ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,3%). Wskaźniki struktury świadczą o wyższym poziomie wykształcenia aktywnych zawodowo kobiet niż mężczyzn. Uwidoczniała się duża dysproporcja pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi ze względu na miejsce zamieszkania na niekorzyść wsi. Udział osób aktywnych z wykształceniem wyższym w miastach wynosił 24,2%, podczas gdy na wsi 3,5-krotnie mniej, policealnym mniej o połowę, średnim zawodowym mniej o prawie 5 punktów procentowych a ogólnokształcącym o 6 punktów.

Tabl. IV. Struktura osób aktywnych zawodowo według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
	w %						
Ogółem	1357,2	15,7	4,7	25,9	7,4	33,3	13,1
mężczyźni	727,0	13,4	2,1	25,3	4,2	41,1	13,9
kobiety	630,3	18,3	7,7	26,6	11,0	24,3	12,1
Miasta	693,4	24,2	6,1	28,2	10,3	24,6	6,5
Wieś	663,8	6,9	3,1	23,4	4,3	42,4	19,9

O tym, jak silnie skorelowana jest aktywność na rynku pracy z posiadanym wykształceniem świadczą współczynniki aktywności zawodowej, które były zbliżone w podziale ludności tak ze względu na płeć, jak i w relacji miasto–wieś. Najwyższe, około 80%, wystąpiły wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym i stopniowo zmniejszały się wraz ze spadkiem poziomu wykształcenia. Pewne odstępstwo wykazała społeczność osób z wykształceniem ogólnokształcącym, ze wskaźnikami niższymi niż z zasadniczym zawodowym. Wynikało to głównie z faktu, że absolwenci kontynuowali naukę w szkołach wyższych i policealnych i z tego powodu stali się bierni zawodowo. Świadczyło też o tym, że matura w liceum ogólnokształcącym nie daje mocnej pozycji na rynku pracy.

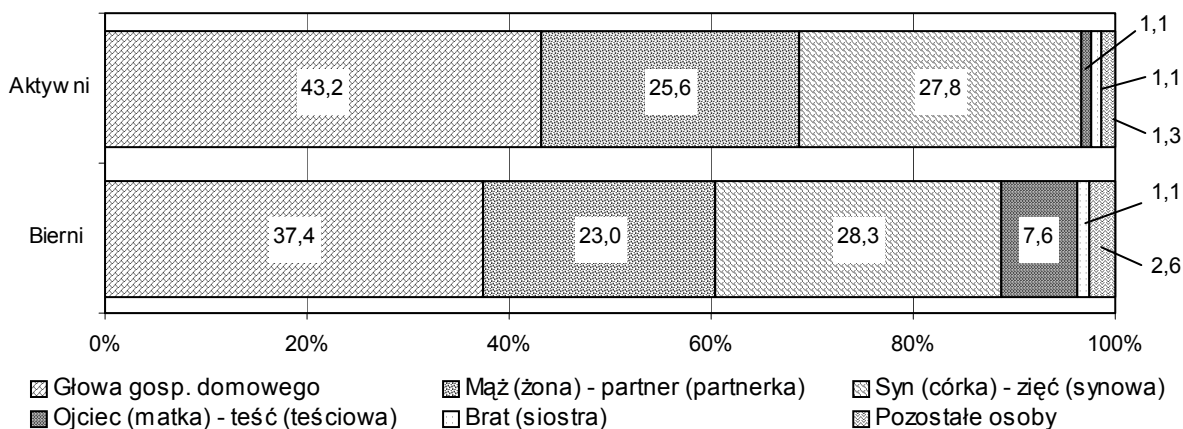
Tabl. V. Współczynnik aktywności zawodowej ludności według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	54,1	79,8	73,6	68,4	45,4	68,5	23,4
mężczyźni	60,4	80,6	77,3	72,5	46,8	73,2	30,4
kobiety	48,2	79,2	72,5	64,4	44,9	60,7	18,0
Miasta	53,2	78,4	71,7	64,0	41,9	62,7	16,4
Wieś	55,0	85,5	77,7	74,8	57,6	72,4	27,5

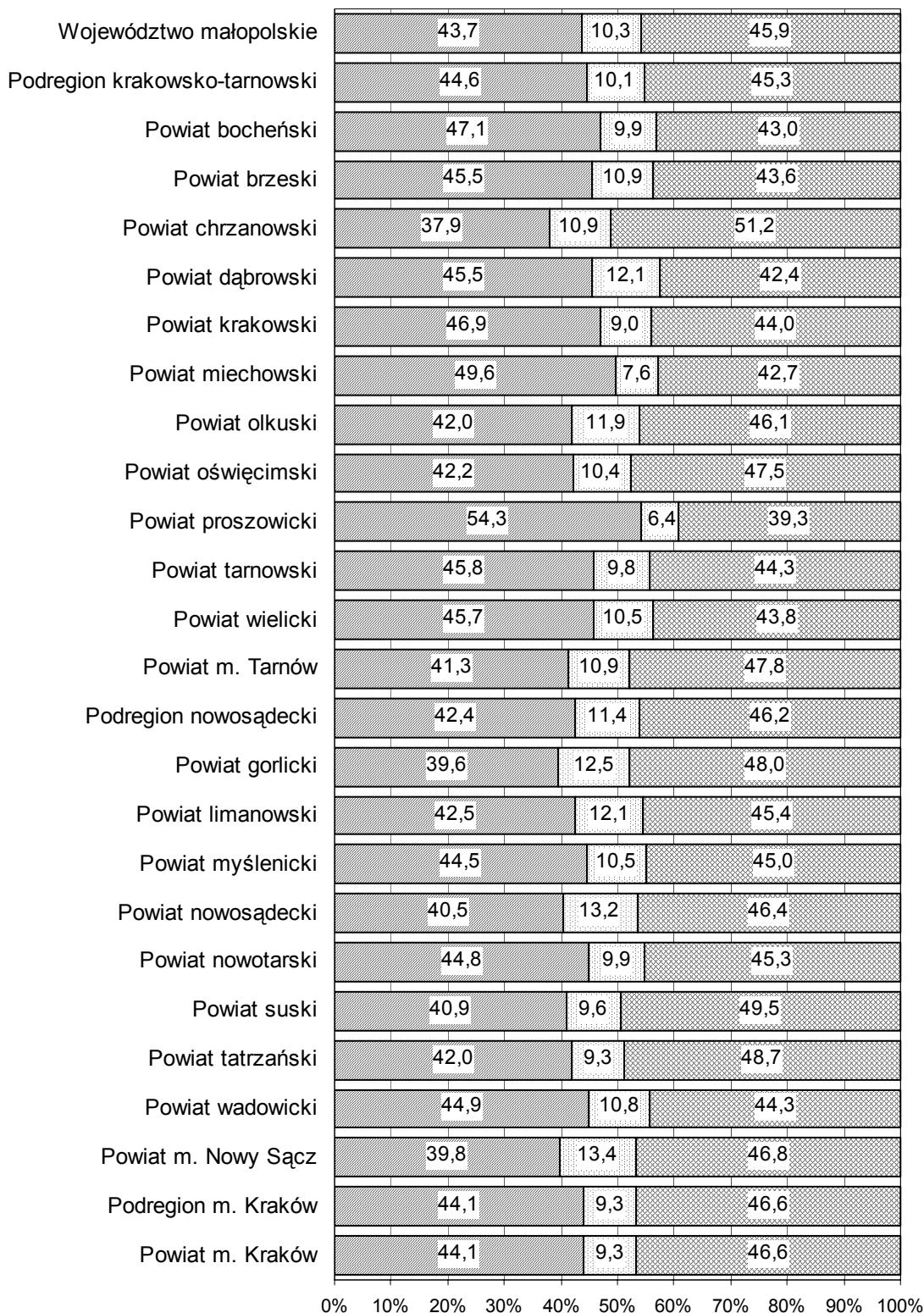
Stolica województwa skupiała 24,4% (330,5 tys.) zasobów siły roboczej w małopolskim, a współczynnik aktywności zawodowej był niższy (o 0,7 punktu) niż przeciętna wojewódzka i wynosił 53,4%, zatem odsetek ludności biernej zawodowo stanowił 46,6% (ósma lokata wśród wszystkich powiatów). Udział pracujących w liczbie ludności aktywnej wynosił 82,5%, a bezrobotnych 17,5%, czyli mniej o 1,6 punktu od przeciętnej stopy bezrobocia w województwie małopolskim. Byłe miasta wojewódzkie charakteryzowały się również stosunkowo wysoką biernością zawodową mieszkańców. W Tarnowie udział biernych zawodowo wyniósł 47,8% i był piątym wskaźnikiem spośród wszystkich powiatów, a w Nowym Sączu 46,7% (siódma lokata). Istotnie różniła się struktura zawodowo aktywnej ludności obu miast. W Tarnowie pracowało 79,2% osób aktywnych zawodowo, bezrobotni stanowili 20,8%, podczas gdy w Nowym Sączu odsetek pracujących wynosił jedynie 74,8%, a 25,2% pozostawało bez pracy i była to najwyższa stopa bezrobocia ze wszystkich powiatów województwa.

Najwyższym wskaźnikiem aktywności na rynku pracy (60,7%), jedynym na poziomie 60%, charakteryzowało się społeczeństwo powiatu proszowickiego, w którym jednocześnie odnotowano najniższą, 10,6% stopę bezrobocia. W powiatach: dąbrowskim, miechowskim i bocheńskim aktywność mieszkańców sięgnęła 57%, przy czym w miechowskim i bocheńskim towarzyszył temu niski poziom bezrobocia (odpowiednio 13,3% i 17,4%). Najniższy wskaźnik aktywności zawodowej wystąpił w powiecie chrzanowskim (48,8%) i był to jedyny powiat, w którym liczebność biernych zawodowo przewyższała liczbę osób zawodowo aktywnych. Dużą biernością zawodową ludności, na poziomie 48–49%, charakteryzowały się też obszary powiatów: suskiego, tatrzańskiego, gorlickiego i oświęcimskiego.

STRUKTURA AKTYWNYCH I BIERNYCH ZAWODOWO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG STOPNIA POKREWIEŃSTWA Z GŁOWĄ GOSPODARSTWA W 2002 R.

STRUKTURA AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI
WEDŁUG POWIATÓW W 2002 R.

Pracujący
 Bezrobotni
 Bierni zawodowo

PRACUJĄCY

W maju 2002 r. liczba pracujących wynosiła 1097,7 tys. osób, tj. 8,3% ogółu pracujących w kraju. W miastach mieszkało 552,8 tys. pracujących (50,4%), a na wsi 544,9 tys. (49,6%). Mężczyźni stanowili 54,0% populacji, tj. 592,8 tys., a kobiety 504,9 tys.

Pracownicy najemni stanowili 72,4%, pracujący na rachunek własny 4,2%, a pomagający członkowie rodzin 7,5% ogólnej liczby pracujących.

W strukturze według wieku przeważały osoby w wieku 35–44 lat (27,9%). Minimalnie niższy udział (27,7%) dotyczył pracujących w wieku 25–34 lat oraz w grupie 45–54 lat (23,4%). Struktura pracujących mężczyzn i kobiet według wieku była zbliżona. Zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25–49 lat. Odmienne kształtowała się struktura wieku pracujących mieszkańców miast i wsi. Wśród pracujących mieszkańców wsi proces aktywizacji zawodowej rozpoczyna się wcześniej i trwa znacznie dłużej niż w miastach, co znajduje odzwierciedlenie w odsetkach ludności pracującej w wieku do 24 lat oraz 65 lat i więcej.

Tabl. VI. Struktura pracujących według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Ludność w wieku						Wiek produkcyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej	
		w %						
Ogółem	1097,7	11,1	27,7	27,9	23,4	7,1	3,0	95,5
mężczyźni ..	592,8	11,5	28,4	27,3	22,3	7,5	3,0	96,4
kobiety	504,9	10,6	26,7	28,5	24,6	6,6	3,0	94,4
Miasta	552,8	8,9	28,2	27,5	26,5	7,3	1,6	97,5
mężczyźni ..	287,5	9,2	29,2	26,6	24,9	8,2	1,9	97,9
kobiety	265,3	8,7	27,1	28,4	28,3	6,4	1,2	96,9
Wieś	544,9	13,2	27,1	28,3	20,2	6,8	4,4	93,5
mężczyźni ..	305,3	13,6	27,7	28,0	19,9	6,8	4,0	95,1
kobiety	239,6	12,8	26,4	28,6	20,5	6,9	4,9	91,5

Ogólny wskaźnik zatrudnienia, opisujący udział osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej wynosił, podobnie jak średnio w kraju 43,7% i był wyższy dla mężczyzn niż dla kobiet (49,3% wobec 38,6%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (45,2% wobec 42,4%).

Poziom zaangażowania zawodowego mężczyzn zarówno w miastach jak i na wsi był we wszystkich grupach wieku wyższy niż kobiet. W najmłodszej grupie wieku (15–24 lata), w skład której wchodzi głównie osoby uczące się, wskaźnik zatrudnienia kształtował się na stosunkowo niskim poziomie i wynosił dla mężczyzn 24,8% (w kraju 24,6%), a dla kobiet 20,3% (w kraju 20,1%). Następnie wzrastał wraz z wiekiem i najwyższą wartość osiągnął w grupie 35–44 lata (w tym wieku pracę wykonywało 75,6% mężczyzn i 68,3% kobiet). W starszych grupach ludności widoczny był stopniowy spadek zaangażowania zawodowego, co wynikało z trudnej sytuacji osób w tym wieku na rynku pracy i ich stopniowego wycofywania się z życia zawodowego. Wśród osób w wieku 55–64 lat pracę wykonywało 28,3%. Mężczyźni z tej grupy wieku mieszkający w miastach charakteryzowali się aktywnością zawodową na poziomie 34,4%, a kobiety 20,3%, zaś na wsi odpowiednio — 35,6% i 25,6%.

W wieku produkcyjnym pracę wykonywało 1048,1 tys. osób. Wskaźnik zatrudnienia, wynoszący dla mężczyzn 59,2% i 52,6% dla kobiet, kształtował się prawie na tym samym poziomie jak w skali kraju.

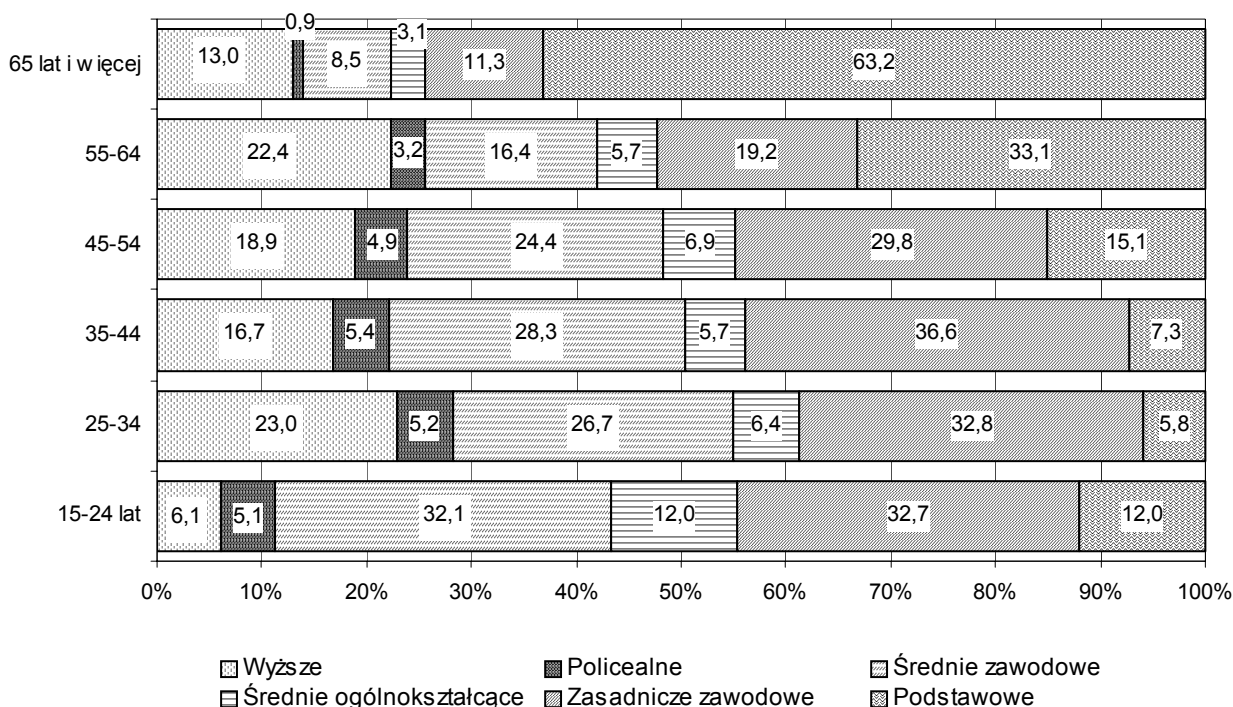
Najwyższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił wśród mężczyzn mieszkających na wsi — 61,3%. W grupach osób najmłodszych i najstarszych zaangażowanie zawodowe ludności wsi było wyższe niż w miastach. Pracował prawie co czwarty mieszkaniec wsi w wieku 15–24 lat (w miastach prawie co szósty). Wśród osób w wieku 55–64 lat wskaźnik zatrudnienia na wsi był o 3,7 punktu procentowego wyższy od analogicznego wskaźnika dla mieszkańców miast, a dla osób w wieku 65 lat i więcej wskaźnik ten był o 7,7 punktu procentowego wyższy.

Tabl. VII. Wskaźniki zatrudnienia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku						Wiek produkcyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej	
		w %						
Ogółem	43,7	22,6	69,1	72,0	60,0	28,3	8,1	56,0
mężczyźni ..	49,3	24,8	75,4	75,6	63,3	34,9	11,4	59,2
kobiety	38,6	20,3	62,5	68,3	56,9	22,6	6,0	52,6
Miasta	42,4	17,8	70,6	72,9	61,0	26,6	4,3	54,8
mężczyźni ..	47,3	18,9	75,7	76,2	64,3	34,4	7,1	52,2
kobiety	38,2	16,7	65,4	69,9	58,1	20,3	2,6	52,3
Wieś	45,2	27,7	67,6	71,0	58,8	30,3	12,0	57,4
mężczyźni ..	51,3	30,9	75,2	75,0	62,2	35,6	15,7	61,3
kobiety	39,2	24,3	59,5	66,6	55,1	25,6	9,6	52,9

Wskaźnik zatrudnienia był zróżnicowany terytorialnie. W podregionie: krakowsko–tarnowskim wynosił 44,6%, w m. Kraków — 44,1% oraz nowosądeckim — 42,4%. W podregionie krakowsko–tarnowskim najwyższy udział osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej odnotowano w powiecie proszowickim (54,3%), najniższy zaś w chrzanowskim (37,9%). W podregionie nowosądeckim udział ten kształtował się odpowiednio: w powiecie wadowickim (44,9%) oraz gorlickim (39,6%).

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I WIEKU W 2002 R.

Na stopień zaangażowania zawodowego i pozycję osoby na rynku pracy istotny wpływ miał poziom uzyskanego wykształcenia. Najliczniejszą grupę pracujących stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,6%). Wykształceniem średnim zawodowym legitymowało się 26,0% pracujących, wyższym — 18,1%.

Tabl. VIII. Struktura pracujących według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	1097,7	18,1	4,9	26,0	6,8	31,6	12,7
mężczyźni	592,8	15,5	2,1	25,7	3,9	39,6	13,1
kobiety	504,9	21,2	8,1	26,2	10,1	22,1	12,2
Miasta	552,8	28,2	6,5	28,6	9,5	22,2	5,0
mężczyźni	287,5	25,8	3,1	31,0	6,0	29,0	5,1
kobiety	265,3	30,8	10,2	25,9	13,3	14,9	4,9
Wieś	544,9	7,8	3,3	23,3	4,0	41,0	20,6
mężczyźni	305,3	5,7	1,2	20,8	1,9	49,6	20,7
kobiety	239,6	10,5	5,8	26,6	6,6	30,1	20,4

Pracujące kobiety mieszkające tak w miastach jak i na wsi charakteryzowały się przeciętnie wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni. Wyjątek stanowiły kobiety z wykształceniem średnim zawodowym w miastach; w strukturze pracujących według wykształcenia udział mężczyzn z takim poziomem wykształcenia wynosił 31,0%, a kobiet 25,9%. Kobiety z wykształceniem średnim, policealnym i wyższym stanowiły 65,7% ogółu pracujących, podczas gdy dla mężczyzn analogiczny odsetek wynosił 47,3% (w kraju odpowiednio 67,5% oraz 49,3%).

Pracujący z terenów wiejskich z wykształceniem co najmniej średnim stanowili 38,4% pracujących mieszkańców wsi, a w miastach udział porównywalnej grupy ludności wynosił 72,8%, przy czym udział pracujących z wykształceniem wyższym był w miastach dużo wyższy od analogicznego odsetka dla mieszkańców wsi (28,2% wobec 7,8%).

Tabl. IX. Wskaźnik zatrudnienia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	43,7	74,3	62,4	55,5	33,7	52,5	18,5
mężczyźni	49,3	75,5	65,2	60,1	35,3	57,6	23,4
kobiety	38,6	73,2	61,6	51,0	33,0	44,2	14,6
Miasta	42,4	72,9	60,6	51,6	30,8	45,2	9,9
mężczyźni	47,3	74,4	63,8	56,6	32,7	50,1	12,6
kobiety	38,2	71,6	59,6	46,3	30,0	37,5	8,0
Wieś	45,2	79,8	66,5	61,2	43,7	57,6	23,4
mężczyźni	51,3	80,7	68,7	65,9	46,2	62,7	29,2
kobiety	39,2	79,2	65,9	57,1	42,9	49,1	18,6

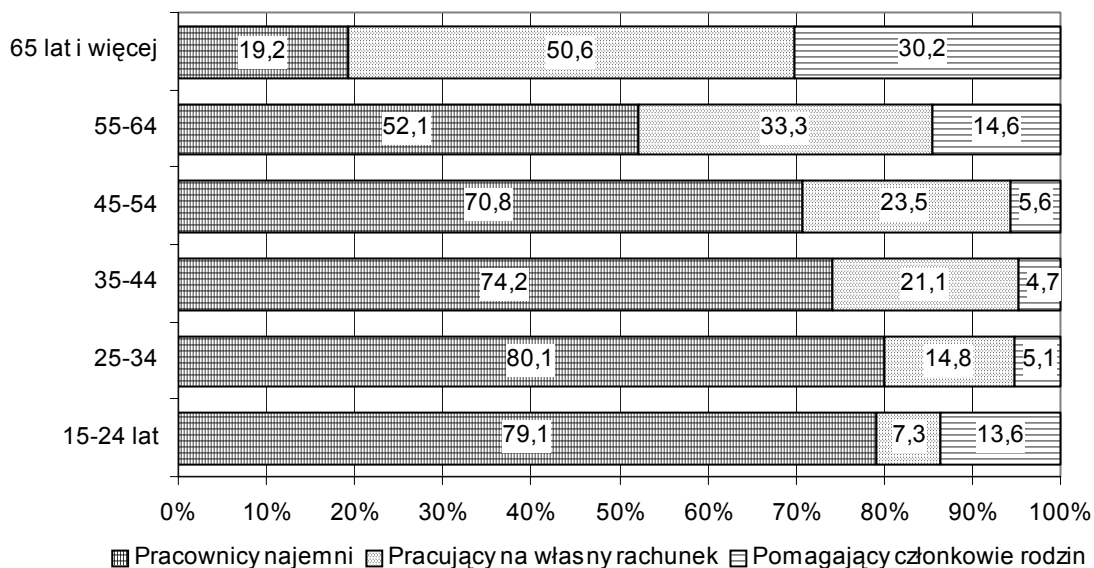
Sytuacja na rynku pracy osób lepiej wykształconych i posiadających kwalifikacje zawodowe była korzystniejsza niż pozostałych grup ludności. Populacja osób z wykształceniem wyższym charakteryzowała się najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia (74,3%), natomiast najniższy (18,5%) zaobserwowano wśród osób z wykształceniem podstawowym ukończonym i nieukończonym oraz bez wykształcenia szkolnego. Stosunkowo niski wskaźnik zatrudnienia wystąpił wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym — pracowało 33,7% tej zbiorowości.

Tabl. X. Struktura pracujących według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Pracownicy najemni	Pracujący na własny rachunek		Pomagający członkowie rodzin
			pracodawcy	niezatrud- niający pracowników najemnych	
			w %		
Ogółem	1097,7	72,4	4,2	15,9	7,5
mężczyźni	592,8	70,2	5,3	19,0	5,4
kobiety	504,9	75,0	2,9	12,3	9,8
Miasta	552,8	84,3	5,6	9,0	1,0
mężczyźni	287,5	80,4	7,2	11,6	0,8
kobiety	265,3	88,6	3,9	6,3	1,2
Wieś	544,9	60,3	2,8	22,9	14,0
mężczyźni	305,3	60,6	3,5	26,0	9,8
kobiety	239,6	59,9	1,8	18,9	19,4

Z ogółu osób pracujących populacja pracowników najemnych liczyła 792,9 tys. Drugą pod względem wielkości grupę — 220,5 tys. osób stanowili pracujący na własny rachunek (20,1% ogółu osób pracujących). Grupa ta składała się z 46,1 tys. osób zatrudniających pracowników najemnych (pracodawców), tj. 20,9% tej grupy zawodowej oraz z 174,4 tys. pracujących na własny rachunek nie zatrudniających pracowników najemnych (79,1%). Trzecią kategorią pracujących wyodrębnioną na podstawie statusu zatrudnienia byli pomagający członkowie rodzin — 81,8 tys. osób.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA I WIEKU W 2002 R.

Na wsi odnotowano wyższy odsetek pracujących na własny rachunek niż w miastach (25,7% wobec 14,7%), co było związane z wysokim udziałem osób użytkujących indywidualne gospodarstwa rolne wśród mieszkańców wsi. Podobnie pomagający członkowie rodzin stanowili kategorię, która występowała głównie na wsi — 14,0% pracujących (w miastach 1,0%).

Tak wśród mężczyzn jak i kobiet w strukturze według statusu zatrudnienia zdecydowanie przeważali pracownicy najemni, przy czym w przypadku kobiet odsetek był wyższy i wynosił 75,0% wobec 70,2% dla mężczyzn. Wśród pracujących na rachunek własny przeważali (65,3%) mężczyźni. Stanowili oni 24,4% pracujących mężczyzn (wśród kobiet analogiczny wskaźnik wyniósł 15,2%). W grupie pracodawców odsetek mężczyzn wynosił 5,3%, a kobiet 2,9%, wśród niezatrudniających pracowników najemnych odpowiednio 19,0% i 12,3%.

Odsetek kobiet pomagających w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej przewyższał analogiczny odsetek mężczyzn (9,8% wobec 5,4%). Było to widoczne szczególnie na wsi, gdzie kobiety pomagające w rodzinnej działalności gospodarczej stanowiły 19,4%, wobec 9,8% mężczyzn.

Strukturę pracujących według statusu zatrudnienia w przekroju terytorialnym przedstawia tablica według powiatów.

Tabl. XI. Pracujący według statusu zatrudnienia, podregionów i powiatów w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Pracownicy najemni	Pracujący na własny rachunek		Pomaga- jący członkowie rodzin
			pracodawcy	niezatrud- niający pracow- ników najemnych	
MAŁOPOLSKIE	1097,7	72,4	4,2	15,9	7,5
Podregion krakowsko-tarnowski..	479,4	69,5	3,4	17,7	9,5
powiat:					
bocheński	35,1	65,5	3,1	18,6	12,8
brzeski	30,4	61,2	2,7	22,0	14,1
chrzanowski	39,9	86,8	3,9	7,5	1,8
dąbrowski	18,9	47,6	2,2	31,6	18,6
krakowski	88,6	68,6	4,0	18,8	8,7
miechowski	20,9	45,3	1,8	32,3	20,7
olkuski	39,3	75,3	3,7	14,0	7,0
oświęcimski	52,0	83,9	3,6	9,6	2,9
proszowicki	18,6	36,4	1,8	37,0	24,8
tarnowski	61,0	60,1	2,2	22,8	14,9
wielicki	36,7	76,2	4,1	14,0	5,8
m. Tarnów	38,2	87,3	4,9	7,2	0,6
Podregion nowosądecki	345,5	66,7	4,3	18,9	10,1
powiat:					
gorlicki	32,3	64,4	2,9	19,9	12,7
limanowski	37,1	59,2	2,9	24,0	13,9
myślenicki	38,1	69,7	4,5	16,7	9,1
nowosądecki	57,4	66,2	3,0	19,5	11,2
nowotarski	55,7	57,4	4,7	23,6	14,2
suski	25,4	69,1	4,2	16,7	9,9
tatrzański	19,9	60,3	5,9	25,2	8,6
wadowicki	53,5	73,9	5,1	14,8	6,2
m. Nowy Sącz	26,1	83,9	7,0	8,3	0,8
Podregion m. Kraków	272,8	84,7	5,6	9,0	0,6
powiat m.Kraków	272,8	84,7	5,6	9,0	0,6

W strukturze pracujących według rodzaju działalności (głównego lub wyłącznego) miejsca pracy najliczniejszą grupę stanowili pracujący w sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (18,3%), następnie „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” (17,2%) oraz „Handel i naprawy” (14,7%). Wśród mężczyzn udziały pracujących w tych sekcjach były również najwyższe i wynosiły odpowiednio: 22,7%, 16,7% oraz 12,7%. W przypadku kobiet największą grupę stanowiły pracujące w podobnych sekcjach lecz nie w tej samej kolejności: „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo” — 17,8%, „Handel i naprawy” — 17,0%, „Przetwórstwo przemysłowe” — 13,0%. Dużą grupę kobiet stanowiły również pracujące w „Ochronie zdrowia i opiece społecznej” — 13,0% oraz w „Edukacji” — 12,1%.

Duży wpływ na wybór działalności miejsca pracy miało miejsce zamieszkania. Dla 32,8% pracujących mieszkańców wsi głównym rodzajem działalności miejsca pracy była sekcja „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”. Poza tą sekcją mieszkańcy wsi pracowali w „Przetwórstwie przemysłowym” — 17,6% oraz „Handlu i naprawach” — 11,4%. W miastach pracujący najczęściej reprezentują sekcje: „Przetwórstwo przemysłowe” — 18,9%, „Handel i naprawy” — 18,1%, „Edukacja” — 10,0% oraz „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” — 9,6%.

Tabl. XII. Struktura pracujących według płci, miejsca zamieszkania oraz rodzaju działalności głównego miejsca pracy w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach				
Ogółem	1097,7	592,8	504,9	552,8	544,9
w tym:	w %				
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	17,2	16,7	17,8	1,9	32,8
Górnictwo i kopalnictwo	1,8	3,0	0,4	1,5	2,1
Przetwórstwo przemysłowe	18,3	22,7	13,0	18,9	17,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę ..	1,4	2,1	0,6	1,7	1,1
Budownictwo	7,3	12,4	1,2	6,6	8,0
Handel i naprawy ^Δ	14,7	12,7	17,0	18,1	11,4
Hotele i restauracje	2,6	1,5	3,8	2,9	2,2
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5,9	8,0	3,4	6,7	5,1
Pośrednictwo finansowe	1,9	1,1	2,8	2,7	1,0
Obsługa nieruchomości i firm; nauka ^Δ	4,9	5,1	4,8	7,8	2,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	5,6	5,4	5,9	6,8	4,4
Edukacja	7,6	3,6	12,1	10,0	5,1
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	7,2	2,3	13,0	9,6	4,7

Rodzaj działalności miejsca pracy miał często ścisły związek z wykonywanym zawodem. Wyniki spisu ludności przeprowadzonego w 2002 r. wykazały, że wśród pracujących najliczniejszą grupę stanowili: „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” — 17,5%, „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” — 16,7%, „specjaliści” — 13,5%. Stosunkowo wysoki był też udział „pracowników usług osobistych i sprzedawców” — 11,8% oraz „techników i innego średniego personelu” — 11,5%. Mężczyźni najczęściej pracowali jako: „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” — 27,7%, „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” — 16,1% oraz „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” — 14,1%. Kobiety najliczniej zatrudniane były w zawodach: „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” — 17,5%, „specjaliści” — 17,3% oraz „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” — 16,9%.

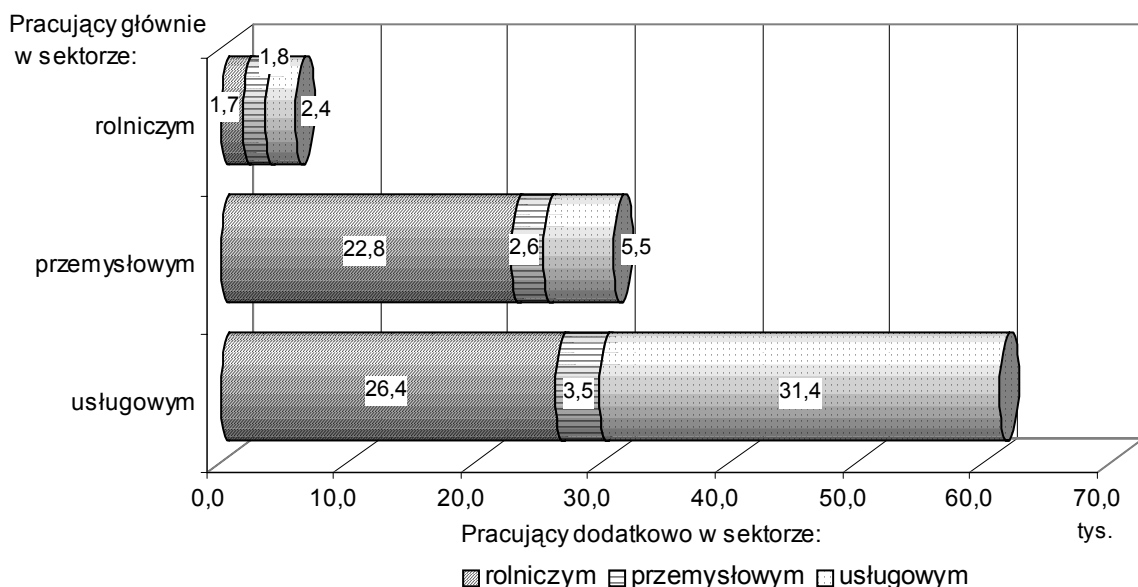
Do zawodów najczęściej reprezentowanych przez mieszkańców miast należały zawody: „specjaliści” — 20,7% oraz „technicy i inny średni personel” — 16,1%, zaś przez mieszkańców wsi „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” — 32,1% oraz „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” — 20,5%.

Tabl. XIII. Struktura pracujących według płci, miejsca zamieszkania oraz grup zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Ogółem	1097,7	592,8	504,9	552,8	544,9
w tym:	w tysiącach				
	w %				
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	5,8	6,6	4,8	8,3	3,2
Specjaliści	13,5	10,3	17,3	20,7	6,2
Technicy i inny średni personel	11,5	7,8	15,9	16,1	6,9
Pracownicy biurowi	7,8	4,4	11,9	10,2	5,5
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	11,8	7,4	16,9	13,5	10,0
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy... ..	16,7	16,1	17,5	1,5	32,1
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	17,5	27,7	5,5	14,6	20,5
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8,6	14,1	2,1	8,4	8,8
Pracownicy przy pracach prostych ...	6,1	4,5	8,1	6,2	6,1

W maju 2002 r. w więcej niż jednym miejscu pracy pracowało 98,5 tys. osób, czyli 9,0% ogółu pracujących. Wśród pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy większość stanowili mężczyźni, a ich udział w tej populacji wynosił 62,3%. Pracę dodatkową częściej podejmowali mieszkańcy wsi (62,2%) niż miast. Była ona zazwyczaj podejmowana w rolnictwie (51,6% ogółu pracujących dodatkowo), edukacji (7,8%) oraz handlu i naprawach (6,8%).

PRACUJĄCY W WIĘCEJ NIŻ JEDNYM MIEJSCU PRACY WEDŁUG SEKTORA PRACY GŁÓWNEJ I DODATKOWEJ W 2002 R.

BEZROBOTNI

W 2002 r. w województwie małopolskim odnotowano 259,5 tys. osób bezrobotnych, co stanowiło 7,3% ogółu bezrobotnych w kraju. Na tle innych województw Małopolska zajmowała piąte miejsce pod tym względem po województwach: mazowieckim (11,7% ogółu bezrobotnych), śląskim (11,6%), dolnośląskim (9,2%) i wielkopolskim (8,0%). Stopa bezrobocia w województwie małopolskim wyniosła 19,1%.

Co dziesiąty mieszkaniec Małopolski dotknięty był zjawiskiem bezrobocia. Przeważali mężczyźni (51,7% ogółu bezrobotnych). Sytuacja ta dotyczyła zarówno mieszkańców wsi jak i miast. Odsetek bezrobotnych mężczyzn zamieszkujących małopolskie wsie wyniósł 52,0%, natomiast miasta — 51,4%. Stopa bezrobocia dla kobiet kształtowała się na poziomie 19,9%, natomiast dla mężczyzn — 18,5 %.

W miastach zamieszkiwało 140,6 tys. osób bezrobotnych (54,2%), czyli o 21,7 tys. więcej niż na terenach wiejskich. Stopa bezrobocia w miastach wyniosła 20,3%, a na wsi — 17,9%.

Tabl. XIV. Struktura bezrobotnych według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Wiek					Wiek produk- cyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55 lat i więcej	
		w %					
Ogółem	259,5	33,7	28,5	21,3	14,2	2,4	99,1
mężczyźni	134,2	34,9	27,2	20,0	14,8	3,0	99,2
kobiety	125,4	32,3	17,3	22,6	13,5	1,7	99,0
Miasta	140,6	30,5	29,8	21,4	17,8	3,5	99,0
Wieś	118,9	37,5	30,4	21,2	9,9	1,1	99,3

Znaczne trudności ze znalezieniem pracy miały osoby młode w wieku 20–24 lat. Ponad 1/4 tej populacji pozostawała bez pracy. Około 27% wszystkich bezrobotnych to osoby znajdujące się w tym przedziale wiekowym. Na terenach wiejskich odsetek ten wyniósł 28,8%, natomiast w miastach 25,2%.

W podobnej sytuacji znajdowały się osoby w wieku 25–29 lat. Spośród tej grupy wiekowej 43,9 tys. osób nie posiadało pracy (16,9% ogółu bezrobotnych).

Stopa bezrobocia dla osób w wieku od 20–29 lat wyniosła 30,6%, z czego w miastach 31,6%, a na wsi 29,5%.

Tabl. XV. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek					Wiek produk- cyjny
		15–24 lat	25–34	35–44	45–54	55 lat i więcej	
		w %					
Ogółem	19,1	41,9	19,6	15,3	12,6	5,3	19,7
mężczyźni	18,5	40,8	17,8	14,2	13,1	6,1	18,9
kobiety	19,9	43,1	21,7	16,5	12,0	4,3	20,7
Miasta	20,3	46,4	19,5	16,5	14,6	9,1	20,5
Wieś	17,9	38,2	19,7	14,0	9,7	2,1	18,8

Znaczący wpływ na pozyskanie pracy miał odpowiedni poziom wykształcenia. Ponad 40% bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Kolejne 25,5%, to bezrobotni legitymujący się wykształceniem średnim zawodowym. Odsetek bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe wyniósł 5,7%.

Tabl. XVI. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	259,5	5,7	3,7	25,5	10,0	40,6	14,5
mężczyźni	134,2	4,6	1,7	23,3	5,6	47,6	17,2
kobiety	125,4	6,9	5,8	27,8	14,6	33,2	11,7
Miasta	140,6	8,4	4,7	26,8	13,5	33,9	12,8
Wieś	118,9	2,6	2,5	23,9	5,8	48,6	16,6

Najwyższa stopa bezrobocia cechowała osoby legitymujące się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (25,8%), zasadniczym zawodowym (23,3%) i podstawowym ukończonym (21,5%); najniższa zaś absolwentów szkół wyższych (6,9%).

Tabl. XVII. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	19,1	6,9	15,2	18,8	25,8	23,3	21,3
mężczyźni	18,5	6,3	15,7	17,0	24,6	21,4	22,8
kobiety	19,9	7,5	15,0	20,9	26,3	27,1	19,2
Miasta	20,3	7,0	15,5	19,3	26,5	27,9	39,6
Wieś	17,9	6,7	14,5	18,3	24,1	20,5	15,0

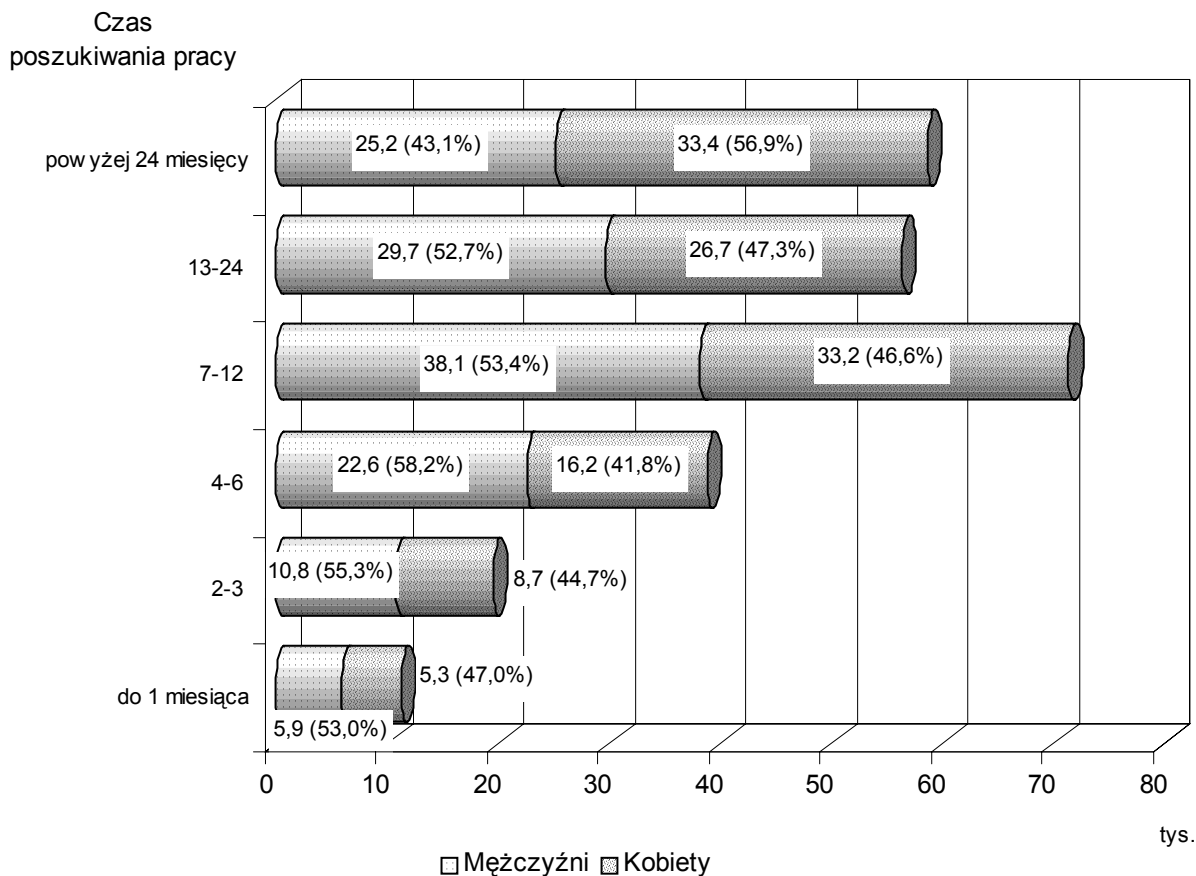
Obszarem, gdzie odnotowano najliczniejszą grupę osób bezrobotnych był podregion krakowsko-tarnowski. Tutaj 109,1 tys. osób zadeklarowało fakt pozostawania bez pracy, co stanowiło 42,0% ogółu bezrobotnych województwa małopolskiego. W powiatach: krakowskim, tarnowskim, oświęcimskim, chrzanowskim i olkuskim udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zamieszkujących podregion krakowsko-tarnowski przekroczył 10%, z czego w powiecie krakowskim wskaźnik ten był równy 15,7%. W podregionie nowosądeckim pod względem liczby bezrobotnych dominował powiat nowosądecki (20,1%). Ponad 13% udział zanotowano w powiatach: wadowickim (13,8%) i nowotarskim (13,3%).

Biorąc pod uwagę wysokość stopy bezrobocia na pierwsze miejsce wysunął się podregion nowosądecki (21,2%) — na taki wynik wpływ miała wysoka stopa bezrobocia w powiecie m. Nowy Sącz (25,2%) i powiecie nowosądeckim (24,5%). Z kolei najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie proszowickim (10,6%).

Inaczej było w miastach województwa małopolskiego. Najwyższy, ponad 27%, udział bezrobotnych w liczbie osób aktywnych zawodowo odnotowano w powiatach: gorlickim (27,5%) i nowosądeckim (27,6%), zaś najniższy w powiecie m. Kraków (17,5%).

Kolejną cechą związaną z faktem pozostawania bez pracy był okres poszukiwania pracy. W Małopolsce najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby poszukujące pracy od 7 do 12 miesięcy (71,4 tys. osób, czyli 27,9%).

BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY W 2002 R.

Niepokojąca była wielkość bezrobocia długotrwałego; 115,0 tys. osób (44,9%) bezrobotnych poszukiwało pracy dłużej niż rok, natomiast 58,6 tys. osób (22,9%) poszukiwało jej ponad dwa lata. Na bezrobocie długotrwałe bardziej narażone były kobiety, gdyż udział poszukujących pracy dłużej niż 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wynosił 48,6%, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla mężczyzn kształtował się na poziomie 41,5%.

BIERNI ZAWODOWO

Na podstawie wyników spisu ustalono, że w maju 2002 r. w województwie małopolskim populacja biernych zawodowo wynosiła 1152,1 tys. osób, co stanowiło 45,9% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Spośród omawianej zbiorowości 52,9% zamieszkiwało w miastach, a 47,1% na wsi.

W skali kraju województwo małopolskie charakteryzowało się wysokim poziomem liczby biernych zawodowo. Udział tej grupy w ogólnej liczbie biernych zawodowo w kraju wyniósł 8,6%, co w rankingu województw dało Małopolsce (wspólnie z województwem wielkopolskim) trzecią lokatę po województwach: śląskim (13,2%) oraz mazowieckim (12,7%).

Wśród osób biernych zawodowo najliczniejszą zbiorowością były osoby w wieku produkcyjnym — 566,4 tys. i stanowiły blisko połowę (49,2%) omawianej grupy. W przypadku populacji mężczyzn odsetek biernych zawodowo (w wieku 15 lat i więcej) wynosił 54,8%, natomiast kobiet — 45,2%. Bierni zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym stanowili 26,2% ogółu biernych zawodowo, a w wieku produkcyjnym niemobilnym — 23,0%.

Analiza biernych zawodowo według grup wieku wykazała, że najliczniejszą grupę (32,4%) tworzyły osoby w wieku 65 lat i więcej (wśród których 63,1% stanowiły kobiety), czyli głównie emeryci i renciści. Odsetek mężczyzn tej zbiorowości był nieznacznie wyższy na wsi niż w miastach i wyniósł odpowiednio: 29,0% oraz 28,8%. Nieco mniej liczną zbiorowość tworzyły osoby w wieku 15–24 lata. W tej najmłodszej grupie wiekowej wyższy odsetek biernych zawodowo wystąpił w miastach niż na wsi i wyniósł odpowiednio: 30,3% oraz 26,4%. Przyczyną wyższego stanu bierności zawodowej wśród młodzieży miejskiej było m.in. większe jej zaangażowanie w kontynuowanie nauki na średnim oraz wyższym poziomie jak również lepszy dostęp do szkół różnego typu. Łącznie obydwie grupy (tj. osoby w wieku 65 lat i więcej oraz osoby w wieku 15–24 lata) stanowiły 60,9% ogółu biernych zawodowo.

Najmniej biernych zawodowo było wśród osób w wieku 25–44 lata — 125,9 tys. Wśród mężczyzn najmniejszą zbiorowość tworzyły osoby w wieku 25–34 lat (3,9% ogólnej liczby mężczyzn biernych zawodowo). W populacji kobiet najniższy odsetek biernych zawodowo wystąpił w przedziale wiekowym 35–44 lat i wyniósł 5,7%.

Tabl. XVIII. Struktura biernych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Ludność w wieku						Wiek produkcyjny
		15–24 lata	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej	
		w %						
Ogółem	1152,1	28,5	5,4	5,6	11,6	16,6	32,4	49,2
mężczyźni ..	475,7	33,4	3,9	5,4	11,9	16,5	28,9	54,8
kobiety	676,4	25,0	6,4	5,7	11,4	16,6	34,9	45,2
Miasta	609,8	30,3	4,5	4,3	11,3	17,5	32,1	50,2
Wieś	542,3	26,4	6,4	7,0	12,0	15,5	32,7	48,0

Niezależnie od wieku kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały biernymi zawodowo. Na 100 kobiet w wieku 15 lat i więcej przypadały prawie 52 bierni zawodowo, w grupie wieku produkcyjnego — 34, a w wieku poprodukcyjnym — 92, podczas gdy w przypadku mężczyzn analogiczne wskaźniki wyniosły odpowiednio: 40, 27 oraz 88.

Zbiorowość biernych zawodowo była zróżnicowana pod względem posiadanego wykształcenia. Najliczniejszą grupę wśród omawianej populacji stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (525,2 tys., co stanowiło 45,8% ogółu osób biernych zawodowo).

Najmniej liczne grupy zarówno w miastach jak i na wsi tworzyły osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego — 4,6% ogółu biernych zawodowo (w miastach — 2,7%, na wsi — 6,8%) oraz z wykształceniem wyższym 4,7% (w miastach — 7,6%, na wsi — 1,4%).

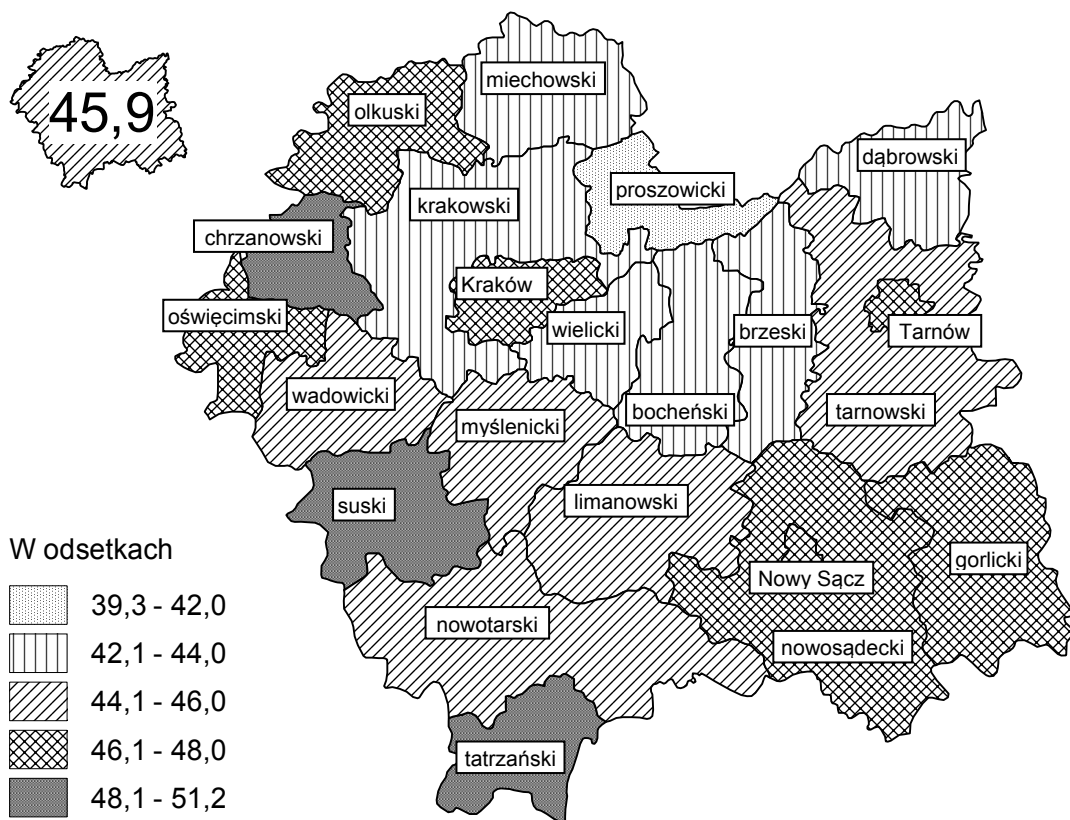
W zbiorowości biernych zawodowo w wieku produkcyjnym dominującą grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim i policealnym (37,4%). Odsetek posiadających wykształcenie na co najmniej średnim poziomie wyniósł 41,9% (35,4% dla mężczyzn, 47,5% dla kobiet). Wśród biernych zawodowo mieszkańców miast 55,4% ludności legitymowało się wykształceniem średnim i wyższym, podczas gdy wśród ludności wiejskiej wskaźnik ten był niższy o 29,2 punktu procentowego.

Tabl. XIX. Struktura biernych zawodowo w wieku produkcyjnym według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia					
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
Ogółem	566,4	4,5	2,7	18,9	15,8	27,4	30,6
mężczyźni	260,6	4,0	1,2	19,0	11,2	31,1	33,6
kobiety	305,8	5,0	3,9	18,9	19,7	24,4	28,1
Miasta	305,9	6,9	3,5	21,4	23,6	22,2	22,4
Wieś	260,5	1,7	1,7	16,0	6,7	33,6	40,3

Powiaty województwa małopolskiego były zróżnicowane pod względem liczby biernych zawodowo. Zdecydowanie najwyższy odsetek omawianej zbiorowości odnotowano w powiecie chrzanowskim, gdzie 51,2% populacji w wieku 15 lat i więcej, to osoby bierne zawodowo. Drugim co do wielkości pod tym względem był powiat suski — 49,5%. Najniższy udział biernych zawodowo wystąpił w powiecie proszowickim (39,3%). We wszystkich powiatach województwa odsetek biernych zawodowo kobiet przewyższał udział mężczyzn. Najwyższy taki wskaźnik wystąpił w powiatach suskim — 56,2% oraz chrzanowskim — 56,1%. W populacji mężczyzn najniższy odsetek odnotowano w powiecie proszowickim — 32,8%.

UDZIAŁ LUDNOŚCI BIERNEJ ZAWODOWO W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POWIATÓW W 2002 R.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WSI

Według wyników spisu przeprowadzonego w maju 2002 r. na terenie kraju zamieszkiwało 31,3 mln osób w wieku 15 lat i więcej. Do mieszkańców wsi zaliczało się 36,8% tej zbiorowości. W województwie małopolskim na wsi zamieszkiwało 1243,2 tys. osób w wieku 15 lat i więcej, co stanowiło 47,7% ludności województwa w tym wieku. Wyższy udział wykazano jedynie w 3 województwach: podkarpackim (58,2%), świętokrzyskim (52,9%) i lubelskim (52,4%).

Sytuacja na rynku pracy małopolskiej wsi była zróżnicowana. Zbiorowość aktywnych zawodowo stanowiła 55,0% ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej. Udział osób pracujących w tej zbiorowości wyniósł 82,1%.

Wśród mieszkańców wsi wyższym poziomem aktywności zawodowej charakteryzowali się mężczyźni niż kobiety. Spośród kobiet w wieku 15 lat i więcej ponad połowa (51,5%) była bierna zawodowo, wśród mężczyzn — 38,3%. Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn wyniósł 61,7% i był o 13,2 punktu procentowego wyższy niż dla kobiet.

Poza płcią czynnikiem wpływającym decydująco na poziom aktywności zawodowej ludności wsi był wiek. Począwszy od osób w wieku 18 lat wraz ze wzrostem wieku wzrastała wartość współczynnika aktywności zawodowej osiągając w przedziale 30–34 lat najwyższy poziom wynoszący 84,3%. Dla osób, których wiek przekroczył 34 lata obserwowano stopniowy spadek wartości analizowanego wskaźnika do poziomu 5,3% dla ludności wiejskiej w wieku 75 lat i więcej.

Kolejne wnioski wynikają z analizy wieku w powiązaniu z płcią. Mężczyźni w wieku 25–34 lat osiągnęli ponad 90% współczynnika aktywności zawodowej. Dla kobiet współczynnik ten nie przekroczył 80%, a najwyższy dotyczył kobiet w wieku 25–44 lat i mieścił się w przedziale od 76,4% dla kobiet w wieku 25–29 lat do 79,5% dla wieku 35–39 lat.

Czynnikiem różnicującym aktywność zawodową ludności wsi był również poziom uzyskanego wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym charakteryzowały się najwyższym współczynnikiem aktywności zawodowej wynoszącym 85,5%. Jednak taki poziom wykształcenia posiadało tylko 4,4% ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej (dla porównania w miastach — 16%). Najwięcej osób w analizowanej populacji posiadało wykształcenie podstawowe ukończone (36,1%), wśród których aktywni zawodowo stanowili 29,2%. W przypadku osób z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i zasadniczym zawodowym udział aktywnych zawodowo przekroczył 70%.

Wśród mężczyzn 40,8% legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Grupa ta charakteryzowała się relatywnie wysokim współczynnikiem aktywności zawodowej — 76,9%, o 1,2 punktu procentowego niższym niż dla mężczyzn z wykształceniem średnim zawodowym. Udział aktywnych zawodowo wśród zbiorowości mężczyzn z wykształceniem policealnym i wyższym przekroczył 80%; osoby te stanowiły 4,6% mężczyzn w wieku 15 lat i więcej mieszkających na wsi.

Najwięcej mieszkających na wsi kobiet w wieku 15 lat i więcej (38,4%) posiadało wykształcenie podstawowe ukończone, dla których współczynnik aktywności zawodowej był bardzo niski — 22,8%. Dla kobiet legitymujących się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym współczynnik ten wyniósł 72,9% i był niższy o 12,4 punktu procentowego od najwyższego jaki charakteryzował kobiety z wykształceniem wyższym.

Istotne znaczenie dla sytuacji zawodowej mieszkańców wsi miał ich związek z indywidualnym gospodarstwem rolnym. Wśród ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkałej na wsi wyodrębniono dwie grupy: ludność rolniczą, czyli w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) i ludność bezrolną, tj. w gospodarstwach domowych bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej). Osoby wchodzące w skład gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub działki rolnej stanowiły ponad 73%. Ich sytuacja na rynku pracy przedstawiała się znacznie lepiej niż wiejskiej ludności bezrolnej.

Ludność rolnicza charakteryzowała się relatywnie wysoką aktywnością zawodową. Współczynnik aktywności zawodowej wynoszący 56,3% przekroczył wskaźnik obliczony dla ludności bezrolnej o 4,8 punktu procentowego. Analizowany współczynnik dla ogółu ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej był o 1,3 punktu procentowego niższy niż dla ludności związanej z rolnictwem. Odnotowano także różnice w poziomie współczynnika aktywności zawodowej dla kobiet i mężczyzn między ludnością rolniczą a bezrolną. W przypadku mężczyzn różnica ta wyniosła 3,7 punktu procentowego, dla kobiet więcej, bo 5,4 punktu na korzyść ludności rolniczej.

Tabl. XX. Ludność wiejska według aktywności ekonomicznej, płci i związku z indywidualnym gospodarstwem rolnym w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni				
		w tysiącach						
OGÓŁEM								
Ogółem	1243,2	663,8	544,9	118,9	542,3	55,0	45,2	17,9
Mężczyźni	612,3	367,2	305,3	61,9	227,6	61,7	51,3	16,9
Kobiety	630,9	296,7	239,6	57,0	314,7	48,5	39,2	19,2
Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego/działki rolnej								
Razem	908,6	499,2	422,5	76,7	387,1	56,3	47,7	15,4
Mężczyźni	453,0	277,3	235,7	41,6	165,2	62,7	53,3	15,0
Kobiety	455,6	221,9	186,8	35,1	221,9	50,0	42,1	15,8
Ludność w gospodarstwach domowych bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego/działki rolnej								
Razem	334,6	164,6	122,3	42,3	155,2	51,5	38,2	25,7
Mężczyźni	159,3	89,9	69,5	20,3	62,5	59,0	45,6	22,6
Kobiety	175,3	74,4	52,8	21,9	92,7	44,6	31,5	29,3

Podczas spisu na małopolskiej wsi zamieszkiwało 544,9 tys. osób pracujących. Stanowili oni 45,2% ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej (tyle samo co średnio w kraju). Udział mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 56,0%.

Do pracujących mieszkańców wsi zaliczały się głównie osoby w wieku 25–44 lat (55,4%). W grupie osób w tym wieku również dostrzeżono przewagę mężczyzn (56,4%), którzy stanowili 31,2% wszystkich pracujących mieszkańców wsi.

Pod względem wykształcenia wśród osób pracujących dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (223,4 tys. osób) i średnim zawodowym (127,1 tys. osób). Udział tej zbiorowości w ogólnej liczbie pracujących mieszkańców wsi wyniósł odpowiednio — 41,0% i 23,3%. Wśród pracujących mężczyzn osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły prawie połowę — 49,6%, w przypadku kobiet — 30,1%.

Dominująca część pracujących (77,5%) to osoby wchodzące w skład gospodarstw domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego lub działki rolnej.

Wskaźnik zatrudnienia mieszkańców wsi w wieku 15 lat i więcej był zróżnicowany ze względu na płeć, wiek i poziom wykształcenia oraz fakt powiązania z gospodarstwem rolnym.

Rozpiętość między wskaźnikiem dla mężczyzn wynoszącym 51,3%, a wskaźnikiem dla kobiet wyniosła 12,1 punktu procentowego.

Ludność wiejska w wieku 35–44 lat charakteryzowała się najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia wynoszącym 71,0%. Wysoki relatywnie wskaźnik znacznie przekraczający 60% zaobserwowano w przypadku osób w wieku 25–34 lata i 45–49 lat. Uwzględniając dodatkowo podział na płeć najwyższy wskaźnik zatrudnienia obliczono dla mężczyzn w wieku 30–34 lat — 77,3% i dla kobiet w wieku 40–44 lat — 67,1%.

Pomimo dominacji wśród pracujących osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, obliczony dla nich wskaźnik zatrudnienia był o 22,2 punktu procentowego niższy niż dla osób z wykształceniem wyższym, które charakteryzowały się najwyższym wskaźnikiem wynoszącym 79,8%.

Wskaźnik zatrudnienia dla ogółu ludności rolniczej wyniósł 47,7%. Dla mężczyzn z tej grupy był o 5,6 punktu procentowego wyższy. Dla ludności bezrolnej wskaźnik ten wyniósł 38,2%. Wśród ludności rolniczej wskaźnik zatrudnienia przekraczający 70% charakteryzował mężczyzn w wieku 25–49 lat. Dla mężczyzn bezrolnych górna granica podanego przedziału zawężała się do 39 lat. Jednak w obu wariantach wskaźnik nie przekroczył 80%.

W przypadku kobiet najwyższy wskaźnik zatrudnienia (70,0%) obliczono dla związanych z rolnictwem będących w wieku 40–44 lat. Wskaźnik ten znacznie przekroczył 60% w grupach wiekowych 30–39 lat i 45–49 lat. Sytuacja kobiet bezrolnych była gorsza od sytuacji kobiet wchodzących w skład gospodarstw z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego lub działki rolnej. Uwzględniając podział na wiek w żadnej grupie wiekowej wskaźnik zatrudnienia dla kobiet bezrolnych nie przekroczył 60%. Znacznie powyżej 50% odnotowano dla tych, które mieściły się w przedziale 30–49 lat.

Rozpiętości pomiędzy ogólnym wskaźnikiem zatrudnienia dla mężczyzn i kobiet między ludnością rolniczą a bezrolną były dość znaczne. W przypadku populacji mężczyzn różnica ta wyniosła 7,7 punktu procentowego, dla kobiet była bardziej znacząca — 10,6 punktu. Wskaźniki zatrudnienia były korzystniejsze dla ludności rolniczej.

W maju 2002 r. spośród mieszkańców małopolskiej wsi w wieku 15 lat i więcej wyłoniono 118,9 tys. (9,9%) ludności bezrobotnej (na terenach wiejskich kraju do bezrobotnych zaliczono 11,1% osób w tym wieku). Niewielka przewaga była po stronie mężczyzn — 52,0%.

Dominująca grupa wśród bezrobotnych to osoby w wieku 20–29 lat, ich udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na wsi wyniósł 46,4%.

Stopa bezrobocia dla wszystkich mieszkańców wsi w wieku 15 lat i więcej wyniosła 17,9% (dla porównania w miastach 20,3%). Stopa bezrobocia dla kobiet (19,2%) była o 2,3 punktu procentowego wyższa niż dla mężczyzn.

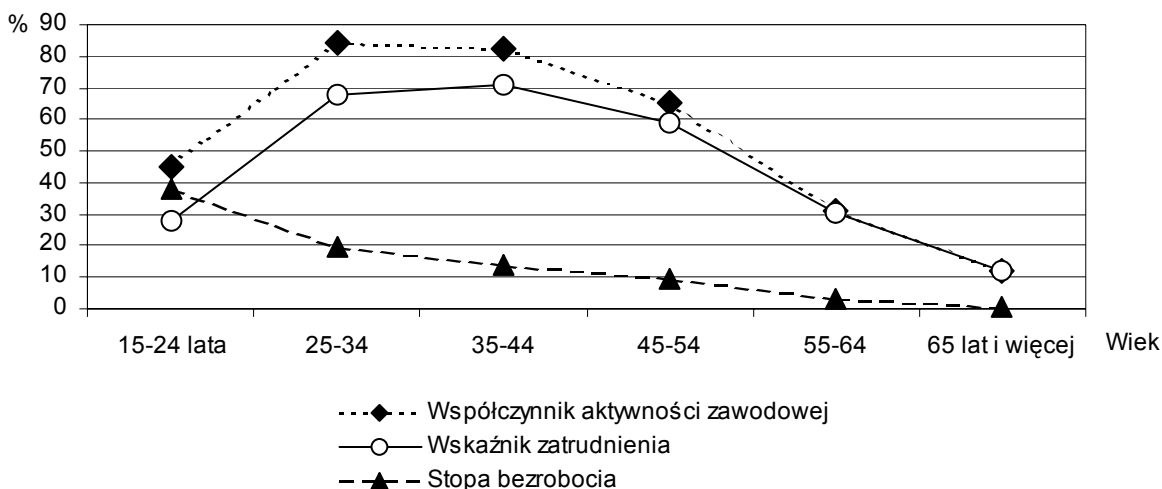
Biorąc pod uwagę wiek, najwyższą stopą bezrobocia cechowały się osoby w wieku 18–29 lat. W grupie tej najwyższy poziom odnotowano w przypadku osób w wieku 18–19 lat — 49,5%. W podziale na płeć dla mężczyzn — 46,1%, a dla kobiet — 54,1%.

Stopa bezrobocia dla mężczyzn w wieku produkcyjnym wyniosła — 17,5 % (mobilnym — 20,4%), dla kobiet — 20,5% (mobilnym — 24,4%).

Analizując poziom wykształcenia najwyższą stopą bezrobocia charakteryzowały się osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym — 24,1%. Dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, które dominowały wśród aktywnych zawodowo (42,4%), a także w zbiorowości pracujących (41,0%) i bezrobotnych (48,6%), obliczono relatywnie wysoką stopę bezrobocia — 20,5%. Najniższa stopa bezrobocia cechowała osoby z wykształceniem wyższym — 6,7%.

Stopa bezrobocia ludności rolniczej wyniosła 15,4% i była znacznie niższa niż dla ludności bezrolnej — 25,7%. Dzieliąc ludność tych populacji według płci zauważono znaczne rozpiętości pomiędzy stopą bezrobocia dla ludności rolnej i nie związanej z rolnictwem. W przypadku mężczyzn różnica wyniosła — 7,6, a dla kobiet — 13,5 punktu procentowego.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WIEJSKIEJ WEDŁUG WIEKU W 2002 R.

Kierując uwagę na wiek i fakt przynależności osób do gospodarstwa domowego rolnego bądź bezrolnego stwierdzono duże zróżnicowanie stopy bezrobocia w poszczególnych przedziałach wiekowych. Przykładowo dla ludności w wieku 18–19 lat o najwyższej stopie bezrobocia, w przypadku zbiorowości bezrolnej analizowany wskaźnik osiągnął poziom 63,5%, podczas gdy dla ludności związanej z gospodarstwem rolnym wyniósł 46,2%.

Dla osób w wieku powyżej 17 lat na terenie całej małopolskiej wsi obserwowano prawidłowość polegającą na tym, że wraz ze wzrostem wieku poziom stopy bezrobocia maleje. Odmienną sytuację zaobserwowano w przypadku mężczyzn z populacji bezrolnych mieszkańców wsi. Graniczną wielkość stanowił wiek 34 lata, do którego stopa bezrobocia malała, następnie wraz ze wzrostem wieku następował jej wzrost osiągając 21,6% w przedziale 45–49 lat, po czym znowu następował jej spadek.

Stopę bezrobocia na poziomie niższym niż 10% dla mężczyzn związanych z gospodarstwem rolnym odnotowano w przypadku przekroczenia wieku 44 lat, dla bezrolnych — 64 lata. Taki poziom stopy bezrobocia cechuje te kobiety wchodzące w skład zbiorowości rolnej, które przekroczyły 39 lat, dla grupy bezrolnych — 54 lata.

Analizując wpływ poziomu uzyskanego wykształcenia łącznie z powiązaniem z rolnictwem odmiennie relacje niż dla wsi ogółem zaobserwowano w przypadku ludności bezrolnej. Najwyższa stopa bezrobocia cechowała ludność z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego — 54,0%. Fakt ten nie wpłynął jednak znacząco na sytuację ogółu nierolniczej ludności małopolskiej wsi, gdyż w ogólnej liczbie bezrolnych aktywnych zawodowo, osób z takim wykształceniem było zaledwie 0,2%. Dla porównania stopa bezrobocia dla ludności rolniczej o takim samym poziomie wykształcenia wyniosła 4,1%. Udział osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego w ogóle rolniczej ludności aktywnej zawodowo stanowił 0,8%. Wysoką stopą bezrobocia charakteryzowały się również osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym — 42,1% (w zbiorowości rolnej niższa o 31,1 punktu procentowego). Wśród bezrolnych aktywnych zawodowo, osób z takim wykształceniem było 10,5% (dla osób związanych z rolnictwem udział w grupie aktywnych zawodowo — 22,1%).

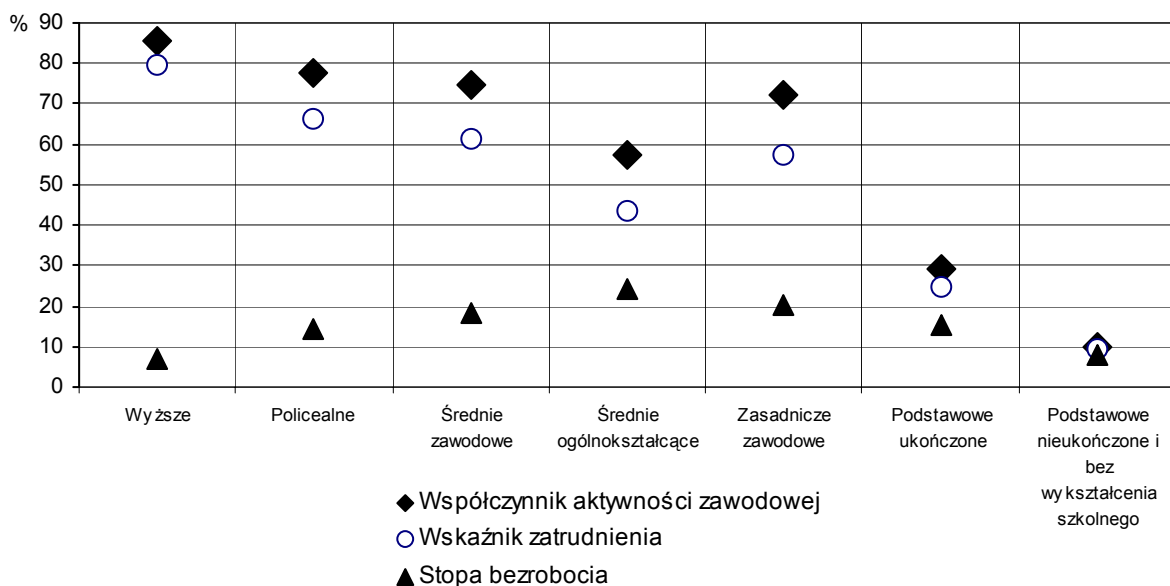
Na podstawie wyników spisu stwierdzono, że na terenach wiejskich województwa małopolskiego zamieszkiwało 542,3 tys. osób biernych zawodowo, którzy stanowili 45,0% ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 43,7%, a w poszczególnych województwach pomiędzy 41,0% dla mazowieckiego do 47,1% dla śląskiego). W tej grupie, odmiennie od wcześniej analizowanych, przeważały kobiety, których udział wyniósł 58,0%. Do biernych zawodowo zaliczono 48,0% osób w wieku produkcyjnym.

Bierność zawodowa mieszkańców wsi była ściśle związana z ich wiekiem. Dla osób w wieku poniżej 69 lat występowała pewna zależność — wraz ze wzrostem wieku osób, liczba biernych zawodowo malała do wieku 34 lat (dla kobiet 39 lat) po czym następował jej wzrost aż do przedziału 65–69 lat. Osoby bierne zawodowo w wieku 70 lat i więcej stanowiły 23,1% ogółu biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej zamieszkujących tereny wiejskie. Udział osób w wieku 15–24 lata był o 3,3 punktu procentowego wyższy.

Ludność związana z gospodarstwem rolnym najliczniej reprezentowała populację biernych zawodowo (71,4%). Bierni zawodowo wśród osób bezrolnych nie stanowili nawet połowy ludności biernej zawodowo związanej z rolnictwem.

Pod względem wykształcenia najbardziej reprezentatywną grupą były osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym — 57,3%.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI WIEJSKIEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2002 R.

Aktywność ekonomiczna mieszkańców wsi była także zróżnicowana regionalnie. Korzystniejsza sytuacja na wiejskim rynku pracy występowała w podregionie krakowsko-tarnowskim. Ludność w wieku 15 lat i więcej zamieszkująca wieś tego podregionu, charakteryzowała się wyższym współczynnikiem aktywności zawodowej, wyższym wskaźnikiem zatrudnienia i niższą stopą bezrobocia w porównaniu do odnotowanych w podregionie nowosądeckim.

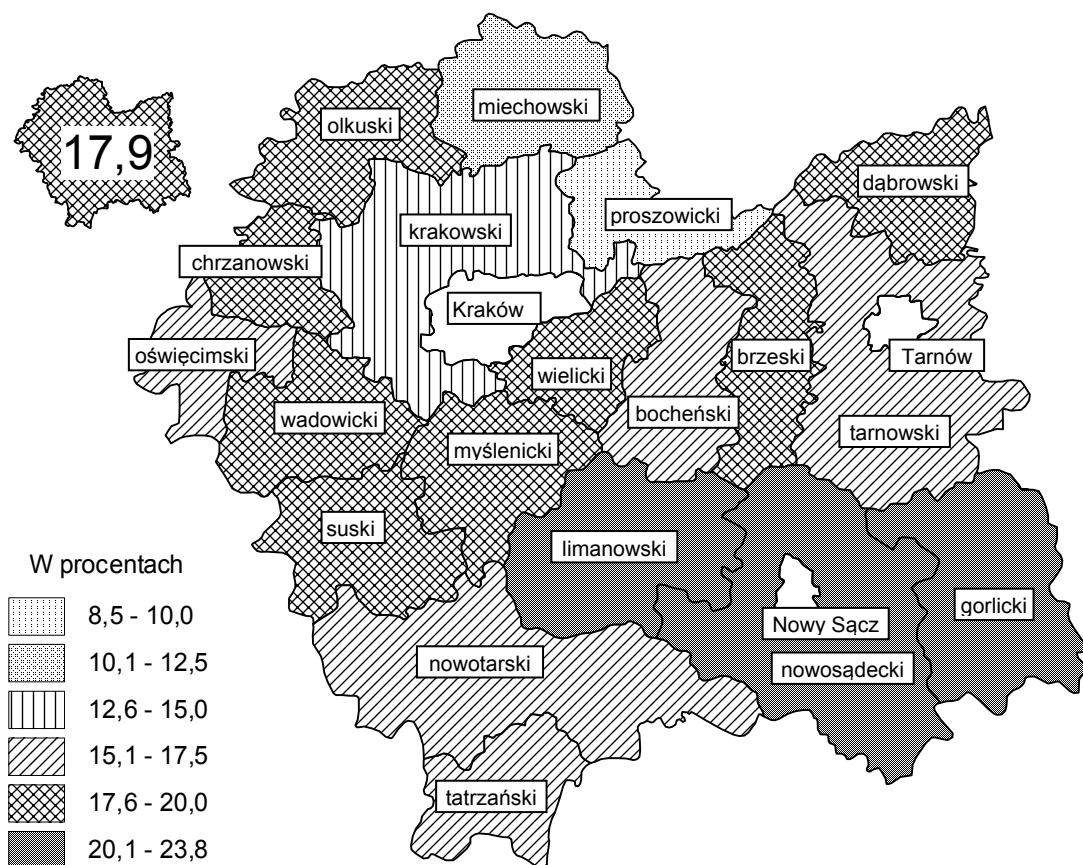
Na sytuację w podregionach miała wpływ jakość wiejskiego rynku pracy w poszczególnych powiatach. W podregionie krakowsko-tarnowskim najlepszą sytuacją na rynku pracy charakteryzował się powiat proszowski. Ludność wiejską tego powiatu cechowały: najwyższy współczynnik aktywności zawodowej (61,0%), najwyższy wskaźnik zatrudnienia (55,8%), najniższa stopa bezrobocia (8,5%).

Najgorzej sytuacja przedstawiała się w powiecie chrzanowskim. Współczynnik aktywności zawodowej był tu najniższy i jedynie w tym powiecie nie przekroczył 50%. Wskaźnik zatrudnienia wyniósł 37,5%, podczas gdy w pozostałych powiatach przekroczył granicę 40%. W powiecie chrzanowskim odnotowano również najwyższą stopę bezrobocia — 20%.

Specyfika wiejskiego rynku pracy w dużej mierze wynikała z powiązania ludności z rolnictwem. W przypadku ludności bezrolnej sytuacja wyglądała nieco inaczej niż dla wsi ogółem. Najwyższym współczynnikiem aktywności zawodowej (56,5%) i najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia (43,7%) wyróżniał się powiat wielicki. Stopa bezrobocia była tu jednak wysoka (22,6%) i przewyższała najniższą jaką odnotowano w powiecie oświęcimskim o 2,3 punktu procentowego. W powiecie miechowskim współczynnik aktywności zawodowej był najniższy (31,8%). Odnotowano również najniższy wskaźnik zatrudnienia (22,7%). Ludność nie związana z rolnictwem zamieszkująca wiejską część powiatu miechowskiego charakteryzowała się bardzo wysoką stopą bezrobocia, ale o 10 punktów procentowych niższą od najwyższej, jaką obliczono dla powiatu dąbrowskiego wynoszącą 38,6%.

W całym podregionie dla ludności w gospodarstwach domowych bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego lub działki rolnej wskaźniki charakteryzujące sytuację na rynku pracy w poszczególnych powiatach były znacznie gorsze od uzyskanych przez ludność rolniczą. Tylko w powiecie chrzanowskim współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia dla ludności bezrolnej były nieco wyższe niż dla rolnej. W odniesieniu do zbiorowości rolniczej w powiecie miechowskim dla ludności bezrolnej obliczono prawie o połowę niższy współczynnik aktywności zawodowej (o 35,2 punktu procentowego) i ponad połowę niższy wskaźnik zatrudnienia (o 38,9 punktu). Stopa bezrobocia była ponad 3,5 razy wyższa. Duże rozbieżności zauważono również w powiatach: dąbrowskim i proszowickim. Dla ludności bezrolnej pierwszy analizowany wskaźnik był w obu tych powiatach niższy, a różnica wynosiła odpowiednio: 18,7 i 30,2 punktu procentowego. Analogicznie udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w wymienionych powiatach był niższy o 25,4 i 36,2 punktu. Stopa bezrobocia zwiększyła swoją wartość odpowiednio o 22,4 i 20,8 punktu procentowego.

STOPA BEZROBOCIA LUDNOŚCI WIEJSKIEJ WEDŁUG POWIATÓW W 2002 R.

W podregionie nowosądeckim ludność wiejska w wieku 15 lat i więcej stanowiła 66,0% ludności podregionu w tym wieku. Powiat nowotarski charakteryzował się najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia wynoszącym 46,8% i najniższą stopą bezrobocia — 15,6%. Współczynnik aktywności zawodowej był tu relatywnie wysoki i jedynie o 0,7 punktu procentowego niższy od najwyższego odnotowanego dla powiatu wadowickiego — 56,1%. Najniższy współczynnik aktywności zawodowej (49,5%) cechował ludność powiatu suskiego, gdzie wskaźnik zatrudnienia również był najniższy (40,4%). Stopa bezrobocia w tym powiecie była wyższa od najniższej odnotowanej w powiecie nowotarskim o 2,7 punktu procentowego, a o 5,5 punktu niższa od najwyższej (23,8%), która charakteryzowała powiat nowosądecki.

Dzieląc ludność podregionu na rolną i bezrolną, podobnie jak w podregionie krakowsko-tarnowskim, odmienna sytuacja wystąpiła w przypadku ludności nie mającej związku z rolnictwem. Najgorzej przedstawiał się powiat gorlicki, dla którego podano najniższy współczynnik aktywnych zawodowo (49,1%), najniższy wskaźnik zatrudnienia (31,8%) i najwyższą stopę bezrobocia (35,2%). W tej grupie stosunkowo dobra sytuacja była w powiecie myślenickim, gdzie odnotowano najwyższy współczynnik aktywności zawodowej (56,7%), najwyższy wskaźnik zatrudnienia (42,4%), ale wysoką stopę bezrobocia — 25,2% (wyższa od najniższej o 1,8 punktu procentowego).

We wszystkich powiatach podregionu stopa bezrobocia dla ludności bezrolnej była wyższa niż dla ludności związanej z rolnictwem. Największe różnice zauważono w powiatach: gorlickim (o 15,2 punktu procentowego), limanowskim (o 13,5 punktu) i nowotarskim (o 13,4 punktu).

Pod względem współczynnika aktywności zawodowej sytuacja była zróżnicowana. W powiecie suskim dla ludności bezrolnej wykazano o 6,2 punktu procentowego wyższy wskaźnik niż dla osób zaliczonych do ludności rolnej. Największy spadek wielkości analizowanego wskaźnika odnotowano w powiecie nowotarskim, gdzie udział aktywnych zawodowo nie związanych z rolnictwem w ogólnej liczbie ludności bezrolnej w wieku 15 lat i więcej, był o 4,5 punktu procentowego niższy niż analogiczny wskaźnik dla zbiorowości rolnej.

Wskaźnik zatrudnienia tylko dla powiatu suskiego był nieznacznie wyższy dla ludności bezrolnej (0,5 punktu). Rozbieżności dotyczące zatrudnienia były znacznie niższe niż w podregionie krakowsko-tarnowskim. Największa różnica wynosząca 10,9 punktu procentowego, na korzyść ludności wchodzącej w skład gospodarstw domowych związanych z rolnictwem, dotyczyła powiatu nowotarskiego.